

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm || Vitae aulicae

Schopper, Hartmann

Francof. Ad Moen., 1584

VD16 R 1015

Capvt IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70432)

extrè cedit, meam sententiam hac super re Deo
optimo maximo, eiusque sponsæ lectissimæ,
Ecclesiæ nimirum vniuersalis iudicio subie-
ctam volo.

Suprà etiam monuimus, propter erratum *V.*
multitudinem neminem iustificari, caueat *N. B. Et ab*
igitur sibi quisque, ne aliorum erratis innita *illo, quod*
tur, quicquid enim alterum confundit, tibi *in proximo*
eandem inurit ignominiam. *malum co-*

Quiuis ferè ^{quæ nulla officio sumitur} *idiotæ & rusticus non doceri gnoueris,*
amplius, sed docere & reformare suum & ho- *abstineas.*
die studet Parochum, quod & ipsum dete- *VI.*

stabile est. Quod si in peccatis ille viuit aut *Rusticorum*
flagitiis immerfus est: à legitimo magistratu *insolentia*
corrigatur: tibi non congruit: vt vitia eius di- *Carrogã-*
ligentius quam verba obserues. Te primum *tia hoc pre-*
recognosce, & satis superque, quod emendes, *cipuè secu-*
inuenies. Nec id quoq; dixerim, quod facer- *lo regnate.*
dotum lapsus notari non debeât, sed ne qui-
libet insulsus & quadratus rusticus, qui me-
lius ligonem tractare, quam literas nouit, Sa-
cerdotes contemnere, vituperare & corrigere,
nec non de arduis & spiritualibus rebus dis-
putare & cum aliis conferre audeat.

Vt quisq; suo muneri & vocationi fideli- *VII.*
ter præsit, quod si secus fecerit, periculû quod
illi imminet, alter non perferet. Quisq; igitur
sibi ipsi proximus sit, & cautè prospiciat.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Simia Pontificis perstringit facta, quod omnis
Romana Virtus exulet acta domo.

Heu mihi, Simiolas quot temporanostratule-
runt,

Facta magistratus qui vitiosa notant?

Martinus
hic appella-
tur simia,
suo enim
festo mul-
tos plerum-
que efficit
simias.
Martini ad
Reinikon
oratio.

Venisse vulpem Reinikon
Martinus intellexerat,
Qui tecta Roma quarere
Longinqua destinauerat.
Is Vulpe visa protinus
Eratrem salutat talibus:
Amice iucundissime,
Aequam memento perpetuo
In rebus afflictissimis
Seruare mentem Reinike:
Tu sicut in successibus
Et sortis alma commodis
Non alta tollis cornua,
Sed vela rite turgida
Vento secundo contrahis.
Nam Vulpis acta subdola
Nihil

Nihil latebant simium.
 Ex arce cordis intima
 Altum trahens suspirium,
 At proterius Reinike.
 Martine rursus aspera
 Perferre cogor fulmina,
 Minasq; sortis perpeti:
 En rursus indignissime
 In iura ducor & litima,
 Vocorq; quavis crimina.
 Legatus ecce Regius
 Rursus mihi grauisimum
 Verbis diem denunciat,
 Ut mille totus anxys
 lam concoquar mæroribus.
 Sed spes tamen relinquitur,
 Tot inter infortunia,
 Fouetq; vitam credulam,
 Quod nempe liber omnibus
 Hæc euolabo vinculis,
 Et dignitatem pristinam.
 Mei q; famam nominis
 Forti tucbor pectore.
 Id nam remor det vnicum
 Quod sim supremi Præsidiis
 Papa, per acres literas
 Exclusus à fidelium
 Et segregatus cæcibus,
 Persuasor Isengrino
 Quod exitus nequissimo,
 Ut ordinem relinqueret.
 Id, Veri si loqui velim.

Reinike in
 gemiscens
 suam Mar-
 tino recen-
 set calamita-
 tatem.

Vulnus, re-
 morsumq;
 conscientie
 antiquum
 Martino a-
 perit Rei-
 nike.

Fecisse

Fecisse valde pœnitet.

Nam Rege coram maximo

Me pessimis conuictijs

Perstringit, & calumnijs,

Omnesq; diras euomit.

Quod si coactus maximum

Adibo Romæ Præsulem,

Heu rebus in domesticis

Incommodi quid perferam?

Nam coniugem cum liberis

Vexabit Isengrinus

Modisq; laedet omnibus.

Nihil tamen negotiis

Curare vellem cetera,

Si liberatus vinculis

Papa forem grauisimis.

Tunc esse vitæ præditus

Integriori crederer,

Meamq; causam rectius

Et verius defenderem.

Nil te molestant talia,

Martinus inquit, Reinike.

Cras quando mater Memnonis

Diem reducet aureum:

Adibo Romæ Præsidem,

Armisq; causam prouidis

Tuebor hanc prudentia,

Nec te propinquum deseram,

Sin à mœcuris confici.

Enitar atq; sedulo

Vt, quod reposcis exequar.

Quin Urbis alta maximum

Causam
quare à
sumis. o pō
tifice excō-
municatus
fit, ostendit
Reinike.

Martinus.
Romā con-
tendēs Rei-
niken con-
solatur,
quod eius
causam a-
pud sum-
mū ponti-
ficem actu-
rus sit.

*Inius citabo Praesidem,
 Nouasq; lites ingeram.
 Nec huc reuertar amplius,
 Quouq; finem viderit
 Sortita res prosperrimum,
 Mihiq; patris optima
 Scribatur absolutio.
 Nec me latet coemptio,
 Qua Rom. i fallax vtritur.
 Cursusq; gentis Italia
 Vel ante lustra quatuor
 Mirabiles cognoueram,
 Vi fraudis haud sim nescius,
 Ad hoc tuum quae plenius
 Requiritur negotium.
 Illic amicis plurimis
 Meum Simonem praefero,
 Qui dignitatis in gradu
 Est collocatus splendido,
 Qui fert opem promptissimam
 Placatus amplo munere.
 Huic proximus Schalcks fundius,
 Et Doctor Heischgeldt aſidet.
 Fraterq; Greiffzu cum suis
 Nos aſſectis amplectitur.
 Iam mensis ante tempora
 Ad Praesulis palatium
 Transmisimus pecunias,
 Quibus parantur omnia,
 His aucupamur gratiam,
 Nec non fauorem Principum.
 His eleganter omnium*

Martinus
 se fraudis
 Romanae
 haud igna-
 rum ostendit
 Martinus
 Romanos
 amicos e-
 numerat,
 Simon I.

II.

Schalcks-
fundius.

III.

Doctor
Heisch-
geldt.

IIII.

Greiffzu.
 Martinus
 pecuniis
 Romanae plu-
 rimam posse
 confici de-
 monstrat.
 Martinus
 suae uxoris
 Virtutes de-
 pingit.

Conuello causas hostium.
 Et propter amplitudinem
 Tuam vel omne perferam
 Onus laboris ardui.
 Quare nihil tristissimis
 Palleſce cuius amplius.
 Hic Vxor ecce Regia,
 Coniuncta nobis federe
 Qua conjugali maxime
 In Regis inſeſſimi,
 Regalis atq; conjugis,
 Quos vult reponit gratiam.
 Hac fraudibus plenissima,
 Quacunq; vis excogit. is.
 Hanc alloquere liberè,
 Mox ipſa machinabitur,
 Lapsus tuos aſtutia
 Vt nobilitate ſarciat.

Hac in bonis ſententijs
 Excogitandis plurimum,
 Doluſq; & aſtris preualet.
 Et mentis ob clariffimum
 Acumen, oculiſſima
 In iure quæuis perſpicit.

Quin & meis cum liberè
 Deliberatio qua vales.

Quod ſi tibi negauerint
 Edictaturis omnia,
 Fac eſſe poſſim certior.
 Sic grande tu miraculum
 Breui videbis tempore:
 Cum iunioribus ſenes

Viros, & omnes fœminas,
 Totius in Prouincia
 His oppidis amplissimis,
 Papa ligatos offeram.
 Ut hos seuerioribus
 Constringat ille vinculis,
 Ab optimisq; segreget.
 Nam grandiori Pontifex
 Confectus auro tradidit
 Iam res agendas alteri,
 Quod ob senectæ debilis
 Parui aestimetur sarcinam.
 Is ergo Cardinalibus
 Aulamq; Scribis credidit.
 In hac Vocatus nomine
 Est Cardinalis Vngenug,
 Qui pro sua libidine
 Figit refigit omnia.
 Est ipse formosissima
 Amore captus fœmina:
 Quæ nota nobis optimè
 Clam literas huic offeret.
 Hac namq; voto supplicis,
 Quodcumq; poscit impetrat.
 Adhæc Iohan Parteischius,
 Qui ritè Scriba munere
 Amplissimo perfunctus
 Abundat atq; machinis
 Dolusq; plenus omnibus.
 Huc Schleiffius Notarius
 Errare VVendes aſidet
 Vtroq; Baccalarius.

Muta sibi
 præsumit
 Martinus.

Pontifex

Cardinalis
 Vngenug
 describitur

Ioannes
 Parteischius
 Scriba
 Romanus.

Prator

Prator Vocatur Munera,
 Favorq; iudex dicitur.
 Hi tara cui denunciant,
 Is nil queratur amplius.
 Ut hos amicos integros
 Seruem. si debeo maxime,
 Error per illos quilibet
 Grauisimus remittitur:
 Et liberantur horridi
 Quos carceres constrinxerint,
 Et hinc tibi solatium
 Viuum doloris colligas,
 Iam Rex meam sententiam
 Percepit in palatio.
 Sedis Latina maximo,
 Quod te inuare cogitem:
 Ipsi nec est absconditum,
 Benignitate qualiter
 Me prosequantur aulici,
 Nil ergo vobis asperi
 Incommodi ve conferet.
 Memorq; sortis improba
 Recogitabit omnia,
 Beatus horis omnibus
 Quod nemo sit mortalium,
 Nam Diua sana lubrica
 Fortuna soluit omnia,
 Nunc auget hunc honoribus,
 Nunc innocentem cladibus
 Pœnisq; rursus afficit,
 Virosq; iustos sordida
 Mendacitate pregrauat.

Fortunæ in
 constantia
 describitur

Et rebus indignissimis,
 Et impios nummis beat,
 Caduca mundi gaudia.
 Nunc luctus amens occupat,
 Et atra se dignissimis
 Miscet triumphis funera.
 Et in super profapia
 Est simiorum nobilis,
 Magnumq; stemma Vulpium.
 Nostraq; Rex industria
 Et saepe rebus indiget,
 Id te leuabit omnibus,
 Confide, tempestatibus.
 Astuta tum Vulpecula
 Paucis renarrat, optime
 Amice, nec non maxime,
 Solatium quod anxio
 In his procellis arduis
 Tu fluctuanti porrigis,
 Non excidet, dum sidera
 Conuexa adhaerebunt polo,
 Agamq; semper gratias,
 Id pollicetur Reinike,
 Valeq; dicit simio,
 Deinde cum Greuincio
 Leonis intrat atrium,
 Nil gloriosum cogitans,
 Ob partis aduersaria
 Nimis molesta scommata.
 Nam liuor ater maxima
 Plerunq; verbis impetit,
 Quod nostra certe tempora,

Inter Vul-
 pes & Simi-
 os & hodie
 coniunctio
 est arctissi-
 ma.
 Reinike
 Martino cō-
 folanti re-
 spondet, &
 gratias a-
 git maxi-
 mas.

Modis

Modis probant quam plurimis
 Quicumq; sese continet,
 Malisq; factis abstinet,
 Vitaq; viuit integer,
 Pietas ubi- Is pondus est inutile,
 que iam ex Peпоq; terra dicitur.
 ulat. Quis non procellas seculo
 Instare credat Vltimas?
 Iam bella per ciuitas
 Fumare campos sanguine,
 Et arua tot squalentia
 Iam cerno, iam tumescere
 Operta passim praetia.
 Iam turbida Germania
 Cladem minatur horridam,
 Et fata Turcius Vltima.
 Fas quippe Versum concidit,
 Honor nec Vllus amplius
 Datur decoris artibus.
 Iam falx in ense ferrea
 Conflatur omnis impium,
 Vicina leges oppida
 Rupere, Vulgus fluctuat,
 Cunctisq; Mars impetus
 Tumultuatur Urbibus,
 Rex in Getarum belluas
 Et arma Caesar induit.
 Vates vagantur exules,
 Musaq; mulas nominat
 Crudelis Vulgus militum,
 Heu fama nostra fit fames.
 Vade Camæna, pro mea

Amore.

Amore dulci patria,
 Nunc ense cingar horrido,
 Sacrumq; Musis optimis
 Caput premetur casside,
 Portabit hastam dextera,
 Nouiq; mores militis
 Sumentur, Et ferociam
 Fingemus alto pectore,
 Iam tam sodales (o dolor,
 Valetre delectabiles,
 Non fata me quiescere
 Sinunt acerba numinum,
 O quanta corde gaudia
 Imo reuersus enomam,
 Cum Parca nec stris effera
 Expleta damnis patriam
 Concesserit reuifere!

COMMENTARIA.

Ex capite hoc obseruabis, primò quòd fi-
 delis amicus alter alterum libenter saluet, & ^{1.} *Fidelis a-*
 eum eo colloquatur ipsiq; in rebus perditis *mici offi-*
 salutare impartiat consilium. Amicitie enim *cium.*
 comes est concordia, veritas & religio, cuius *Amicitia*
 demq; lex, ut bona omnia communia sint, nec *omniū re-*
 minus amicū diligamus quàm nosmetipsos. *rū prestan-*
 Et ut denique finiamus cum Epicuro sentien- *tissima.*
 tes, qui dicebat omnium rerum quas ad benè
 beatèq; viuendum sapientia comparauit, ni- *Quales a-*
 hil esse narius aut prestantius amicitia, nihil *uici nobis*
 uerius ac iucundius, tales nobis amicos pa- *parandi*
 rari optemus, non quales Brutus aut Cal- *sunt.*
 sius,

sius,

sius, vel Pontitrex Ptolomæus Cæsari & P^o.
peio fuerūt, sed Pylades & Orestes, Theseus
& Pirothous, nec nō Scipio & Lælius, fuisse
ferūtur. Qualesq; sic exclamās cecinit Poëta:

Hor. 12.

Felices rer & amplius

Quos irrupta tenet copia, nec malis

Diuisis querimonijs

Suprema citius soluet amor die.

Delphinum etiam puerum adamātem, vel
aquilam virginis amore flagrantem, vel ma-
gnetem ferrum ad se trahentem imitati, vt ab
amicis seu amicitia alieni non simus.

II.

Afflictus & tribulatus animi spiritus, non
verbis asperis exagitandus, sed ad magnitu-
dinem cordis excitandus & consolandus est.

III.

Ne omnia, quæ in rerum natura tibi acci-
dunt, Fortunæ adscribas, sed tuæ nonnunquā
ipsius voluntati, cum ea interdum, quibus ca-
rere possis, tibi moribus, tuoq; peruerso ac-
cerfas genio.

III.

Quod vtile & Reipublicæ necessarium sit,
eos qui in iudicio versantur, ad religiosam a-
liquam admitti affirmationē, ne ex singulari
quadam petulantia lites alicui intendant, &
iudices mendacijs onerent, vel à negotiis gra-
uioribus auocent, aliaq; multa incommoda
parturiant, dum animi vafri machinationi-
bus, astutisq; & malitiosis suis credunt pro-
curatoribus. Multi enim quāuis causas tur-
pissimas quasq; habeant, tamē iura nihil ex-
pauescunt imò se quiduis rabularum patro-
cinio obrinere posse confidunt.

Quic.

Quicquid in hominem ingratum beneficij
collocaueris, id omne amissum perditumque
est. Quamobrem nemo facile se in periculum
aut odium alicuius, propter hominem quem
semel ingratum expertus est, conijcere aut
immergere debet. Ingratum enim cum dixe-

*Ingratitu-
dinis opera*

ris, omnia vitia dixeris. Similis enim est be-
stis & quouis cane perfidior. Ingratitudo li-
beralitem ac munificentiam extinguit, fœ-
da, turpis, & ab omni humanitate penitus a-
liena. Ideò malle mori quisq; debet, quàm vl-
la vel minima ingratitude macula iniuri,
& cupere vt non modò gratissimus habeatur
& sit, verùm etiam studere, ne (vt dicebat Si-
monides Poëta Græcus) beneficium consene-
scat. Et imitari Leonem, seu Draconem nu-
triciū à latronibus obsessum eripientem, ne-
simus ingrati.

Quantum delirauerint illi, qui adolescen-
tiores homines sine omni discrimine & iudi-
cio carceribus Ecclesiasticis, seu cœnobiis cō-
cluserint nō adhibito ætatis, personæ aut na-
turæ respectu. Cùm ne bestia quidem, quas
delectationis causa inclusis, facile sese pa-
tiantur contineri. Et hinc tot errores, mala
peccata, abusúsq; grauissimi emerferunt.

VII.

Vir bonus vxorem, liberosq; suos non se-
cus ac creatorem suum diligit, colatque, id
qui non præstat, amore Dei indignissimus
est. Superius idem monuimus, Ecclesiam fre-
quentare, domestica non remoratur actio-
nes. Pauperibus eleemosynas conferre, nihil

*Vir bonus
Vxorem
suam affe-
ctus esse de-
beat.*

O detra-

detrahit: Et bona malè qua sita, malè dispe-
reūt. Sed plerunq; absurde se inuis, cum nobis
de bonis nostris dicitur. Qua in re certè om-
nes meminisse debemus nos Christianos esse,
nedum opes, aut mundi confectamur glori-
am, amittamus sempiternam.

VIII.
Amicos pa-
rare oportet
synce-
ros.

Cuius in vita tua actionibus & ornamen-
tis semper aduersatus es, eum tibi nunquam
reconciliari posse confidas. Quapropter erga
omnes retalem geras, vt in necessitatibus tuis
amicos inuenias sinceros, in quibus aliquam
dignitatis tuæ spem collocare possis. Nemo
enim tam diues, potens aut prouidus reperi-
tur, qui non & aliorum ope & consilio inter-
dum indigeat.

IX.
Nemo ad
Magistra-
tum, qui in
apertis vi-
uit flagi-
tys, euehen-
dus est.

Nemini, vt iuris edicta testantur, qui aper-
tissime in peccatis degit, aut manifestè ex cõ-
municatus est, leges administrare, aut quen-
quam accusare conceditur. Sed hoc euo idem
est siue viri boni, siue adulteri, scortatores,
prædones, aut aliis affecti ignominiiis, suprè-
mum in solio Iudiciali occupèt locum. Hinc
ille lachrymæ, quod multi causam ex omni
parte claudicantem obtineant.

X.

Amicus certus & cõstans sodalem mutua
conspiratione consentientem obseruantia re-
tinere, sed in illicito proposito obdurantem
tueri non obligatur.

XI.

Curia qua
druplex
est.

Arguitur clericorum vsura, & fœneratio-
nis fructus, quem ex annuis recipiunt censu-
bus, & multa de curia prædicantur. Quæ in
feudis quadruplex est, Domini omnium pat-
tium